УДК 658.14

Тетяна Миколаївна КОВАЛЬЧУК

доктор економічних наук,
професор,
завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Андрій Іванович ВЕРГУН

кандидат економічних наук,
асистент кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
E-mail: verhun@i.ua

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПОКАЗНИКІВ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ковальчук, Т. М. Аналіз взаємозв'язку показників ділової активності та фінансової стійкості підприємства / Тетяна Миколаївна Ковальчук, Андрій Іванович Вергун// Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2015. – Том 21. – № 2. – С. 108-114. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. *На сучасному етапі розвитку підприємства як відкритої соціально-економічної системи актуальним залишається питання, наскільки існуючі методики аналізу фінансового стану задовольняють потреби користувачів з огляду на динамічність та багатогранність господарських процесів.*

Мета. *Метою статті є обґрунтування релевантних залежностей між статичними та динамічними показниками фінансового стану, які відображають такі його характеристики як ділова активність та фінансова стійкість.*

Результати. *У статті визначено функціональну залежність між динамічними показниками ділової активності та статичними показниками фінансової стійкості, обґрунтовано методику факторного аналізу фінансової стійкості. Визначено економічний зміст співвідношення показників оборотності активів і власного капіталу та встановлено характер його взаємозв'язку з динамікою активів. Теоретичним та практичним шляхом визначено,що якщо співвідношення показників оборотності активів і власного капіталу більше за коефіцієнт фінансової незалежності на початок досліджуваного періоду, то позитивна динаміка майна матиме негативний вплив на кінцеву фінансову стійкість підприємства і навпаки, якщо це співвідношення буде меншим за коефіцієнт фінансової незалежності на початок досліджуваного періоду, вплив позитивної динаміки майна на кінцеву фінансову стійкість буде позитивним. Запропоновано враховувати дану залежність як для ретроспективного факторного аналізу, так і для прогнозування фінансової стійкості.*

Ключові слова: *фінансовий стан; фінансова стійкість; ділова активність; фінансові коефіцієнти.*

© Тетяна Миколаївна Ковальчук, Андрій Іванович Вергун, 2015

Tetiana Mykolayivna KOVALCHUK

Doctor of Sciences (Economics),
Professor,
Head,
Department of Accounting, analysis and audit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Andrii Ivanovych VERHUN

PhD in Economics,
Assistant,
Department of Accounting, analysis and audit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
E-mail: verhun@i.ua

ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE INDICATORS OF BUSINESS ACTIVITY AND FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE

Abstract

Introduction. *At the present stage of development of the company as an open social and economic system the question of how existing methods of financial analysis meet the needs of users considering the dynamism and complexity of business processes remains relevant.*

The purpose *of the article is study relationships between static and dynamic indicators of financial condition, to reflect its characteristics such as business activity and financial stability.*

Results. *The article defines the functional relationship between dynamic business activity indicators and static indicators of financial stability, grounds technique of factor analysis of financial stability. The economic content ratio of the turnover of assets and equity is defined. The nature of its relationships with the dynamics of assets is considered. With the help of theoretical and practical way it is determined that if the correlation of ratio of asset turnover and equity is bigeer than the ratio of financial independence at the beginning of the period under study, the positive dynamics of the property will affect the final financial stability of the company and vice versa, if the ratio is less than the rate of financial independence at the beginning of the period under study, the impact of positive dynamics of property on the final financial stability will be positive. It is proposed to consider this dependence as a for factor retrospective analysis, so for the forecasting of the financial stability.*

Keywords: *financial condition; financial stability; business activity; financial ratios.*

JEL classification: G320

Вступ

У практиці дослідження діяльності господарюючих суб'єктів одним із найбільш поширених і таких, що використовуються для прийняття рішень є аналіз фінансового стану. Його проведення дає можливість різним зацікавленим сторонам отримати необхідну інформаційну базу. Зокрема, забезпечується інформаційна підтримка рішень керівництва, кредиторів, інвесторів, контрагентів тощо.

Проте актуальним залишаються питання, наскільки існуючі методики аналізу задовольняють потреби користувачів з огляду на динамічність та багатогранність господарських процесів на сучасному етапі розвитку підприємства як відкритої соціально-економічної системи.

Дослідженню теоретико-методологічних засад і розробці методики аналізу фінансового стану підприємства присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених М. І. Баканова, Л. А. Бернстайна, І. О. Бланка, Ф. Ф. Бутинця, В. В. Ковальова, М. Я. Коробова, Л. А. Лахтіонової, М. В. Мельник, Є. В. Мниха, Ж. Рішара, В. С. Рудницького, Г. В. Савицької, В. К. Савчука, В. І. Стражева, М. Г. Чумаченка, А. Д. Шеремета, С. І. Шкарабана, Э. Хелферта, Ю. С. Цал-Цалка та інших.

Проте на наш погляд, при дослідженні цієї комплексної проблеми невирішеними залишаються питання про: адекватність системи аналітичних показників стану об'єкта дослідження як системи; значущість окремих показників; відповідність системи показників динамічності об'єкта; логічну ув'язку показників (врахування взаємозв'язку між різними підсистемами); обґрунтованість нормативних значень показників, у тому числі для різних етапів розвитку об'єкта.

Мета статті

Метою даного дослідження є обґрунтування релевантних залежностей між статичними та динамічними показниками фінансового стану, які відображають такі його характеристики як ділова активність та фінансова стійкість.

Виклад основного матеріалу дослідження

У розпорядженні користувачів розроблені методики аналізу фінансового стану, характерними особливостями яких є застосування систем показників і рекомендованих нормативних значень для їх інтерпретації [1-4]. Показники ліквідності характеризують оптимальність складу та структури активів і пасивів підприємства з позиції забезпечення його платіжної спроможності. Показники фінансової стійкості дозволяють оцінити платоспроможність у довгостроковій перспективі та рівень фінансового ризику. Показники оборотності характеризують ефективність використання майна та рівень ділової активності підприємства.

Проблема застосування системи показників полягає у її найбільш раціональному підборі, що, з одного боку, дозволило б уникнути їх дублювання (за економічним змістом), а, з іншого – охопити всі важливі характеристики досліджуваного об'єкта. При цьому значущість різних характеристик може варіювати, що необхідно враховувати особливо при розрахунку інтегральних показників фінансового стану. Від чіткості визначення категорії фінансового стану як об'єкту дослідження залежить і правильний підбір аналітичного інструментарію.

Логіка побудови дефініції економічної категорії «фінансовий стан підприємства» передбачає її розгляд передусім з позиції відтворювального процесу і підпорядкування законам ринку. В цілому дана категорія розкриває економічні відносини, що охоплюють широке коло грошових відносин, пов'язаних із формуванням, розміщенням і використанням фінансових ресурсів, грошових коштів, капіталу, доходів у процесі їх кругообігу, які формують фінансовий механізм забезпечення соціально-економічного розвитку підприємства, здатність його функціонувати та розвиватися в змінному зовнішньому середовищі, поточні та перспективні можливості задовольняти вимоги кредиторів, а також інвестиційну привабливість.

З одного боку фінансовий стан підприємства, як основа його конкурентоспроможності відображає реальні та потенційні можливості підприємства, які формуються в процесі виробничої, комерційної, фінансової та інвестиційної діяльності, здатність до самофінансування, характеризує рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування і розвитку підприємства в довгостроковій перспективі, доцільність їх розміщення й ефективність використання. А з іншого – визначає фінансові взаємовідносини з іншими юридичними та фізичними особами, здатність підприємства функціонувати в зовнішньому середовищі, його потенціал у діловому співробітництві, дозволяє оцінити інвестиційну привабливість, визначити позицію підприємства у вітчизняних та інших рейтингах.

Фінансовий стан змінюється тією чи іншою мірою практично після кожної господарської операції. До того ж, його динаміка визначається розвитком підприємства на різних фазах життєвого циклу. Проте традиційні показники фінансового стану мають відмінні (а відтак – складнопорівнювані) характеристики динамічності. Тому виникає об'єктивна необхідність удосконалення методичного підходу до аналізу фінансового стану підприємства з врахуванням його змінюваності. Так, показники фінансової стійкості та ліквідності визначаються на фіксований момент часу і не показують стану між моментами на початок та на кінець звітного періоду. У цьому контексті статичність цих показників об'єктивна, оскільки вони визначаються на основі фіксованих залишків фінансової звітності, крім того, платоспроможність – це здатність розрахуватись за зобов'язаннями у визначений період (момент настання зобов'язання). Проте з іншого боку, здатність, яка виникає на певний момент часу є наслідком процесу, що має певний набір якісних і динамічних характеристик. Так, ліквідність (якщо розглядати її не тільки з погляду платіжного чи бухгалтерського балансу) характеризується певною якістю, властивостями активів, а також, особливостями джерел формування активів і залежить від ефективності їх використання. Ці властивості у свою чергу зумовлюються впливом ряду внутрішніх і зовнішніх факторів, пов'язаних із якістю виробничих засобів, кваліфікацією персоналу, рівнем організації виробничого процесу, складом і умовами формування власних і залучених джерел засобів тощо, які й визначають динаміку процесу формування та використання активів.

З огляду на діалектику розуміння динамічності показників встановлено, що вищою динамічністю характеризуються показники ділової активності, а показники оборотності оборотних активів, які визначаються на основі даних за період, відображають ефективність процесу їх використання.

На підґрунті системного підходу встановлено, що обґрунтування системи показників і їх динамічності тісно пов'язане з урахуванням взаємозв'язків між окремими групами показників фінансового стану. У цьому контексті важливо дослідити взаємозалежності фінансової стійкості та ділової активності,

оскільки вони відображають два найважливіші у фінансовому менеджменті критерії – ефективність і ризик.

Особливість дослідження взаємозв'язку показників фінансової стійкості із показниками ділової активності полягає в тому, що перші визначаються статично (на певний момент часу) на основі залишків на початок чи кінець періоду, а другі – динамічно, відображають дані за досліджуваний період і визначаються на основі усереднених показників та оборотів (зокрема, коефіцієнт оборотності активів ($О_А$), який визначається відношенням чистого доходу (ЧД) до середньої вартості активів ($\overline{А}$)):

$$О_А = \frac{ЧД}{\overline{А}} = \frac{2ЧД}{А_0 + А_1}, \quad (1)$$

де $А_0, А_1$ – вартість активів відповідно на початок та кінець досліджуваного періоду.

Цей показник характеризує швидкість проходження господарськими засобами всіх стадій їх кругообігу і показує скільки обертів вони здійснюють за досліджуваний період (рік). Його збільшення сприяє зростанню фінансових результатів, підвищенню рівня платоспроможності, і в цілому свідчить про зростання ділової активності.

Для відображення взаємозв'язку між фінансовою стійкістю та діловою активністю дану модель необхідно трансформувати, розділивши чисельник і знаменник дробу (1) на середній власний капітал:

$$О_А = \frac{\frac{2ЧД}{ВК_0 + ВК_1}}{\frac{А_0 + А_1}{ВК_0 + ВК_1}}, \quad (2)$$

В результаті перетворення у чисельнику дробу одержимо оборотність власного капіталу ($О_{ВК}$). Цей показник відображає обсяг реалізованої продукції, що припадає на одиницю власного капіталу і характеризує швидкість обороту останнього. В системі показників ділової активності підприємства він використовується для оцінки ефективності управління ресурсами та участі власників.

Виходячи із формули (2) матимемо:

$$О_А = \frac{О_{ВК}(ВК_0 + ВК_1)}{А_0 + А_1} = \frac{О_{ВК}(2\frac{ВК_1}{А_1} - \frac{\Delta ВК}{А_1})}{2 - \frac{\Delta А}{А_1}},$$

Враховуючи, що $\frac{ВК_1}{А_1} = Кн_1$:

$$О_А = \frac{О_{ВК}(2Кн_1 \cdot А_1 - \Delta ВК)}{2\overline{А}},$$

де $Кн_1$ – коефіцієнт фінансової незалежності на кінець періоду.

Звідси:

$$Кн_1 = \frac{(2\frac{О_А}{О_{ВК}} \cdot \overline{А} + \Delta ВК)}{2А_1},$$

Окремо необхідно дослідити співвідношення оборотності активів та оборотності власного капіталу (Со):

$$Со = \frac{О_А}{О_{ВК}}, \quad (3)$$

З одного боку цей показник відображає динаміку структури джерел фінансування діяльності (тобто фінансової стійкості). При зростанні частки власного капіталу за усередненим балансом *Со* наближається до 1, а при зменшенні – до нуля. З іншого боку, $О_{ВК}$ можна інтерпретувати як характеристику оборотності активів, сформованих за рахунок власних джерел. Чим більше *Со* наближається до 1, тим більше навантаження на власні джерела. Це значить, що за рахунок власних джерел формуються різні частини оборотних активів з більшою ліквідністю та обіговістю, при тому, що основне їх призначення – покриття необоротних та виробничих оборотних активів. Відтак, з фінансової точки зору при високому значенні *Со* (коли оборотність активів наближається до оборотності власного капіталу) знижується ефективність використання власних джерел. І навпаки, чим менше *Со,* тим більша оборотність 1 грн., вкладеної у власні джерела, однак при цьому зростає ризик втрати фінансової стійкості.

Отже, співвідношення оборотності активів та оборотності власного капіталу (*Со)* можна розглядати як показник, що виражає динамічний взаємозв'язок між фінансовою стійкістю й ефективністю використання капіталу. Недоліком *Со* є те, що він не відображає абсолютного ефекту, через що доцільно окремо враховувати динаміку чистого доходу. Однак співвідношення оборотності активів та оборотності

власного капіталу є певним динамічним важелем, що відображає інтенсивність використання власних джерел.

$$Кн_1 = \frac{2A_1(Co\left(1 - \frac{\Delta A}{2A_1}\right) + \frac{\Delta ВК}{2A_1}}{2A_1},$$

Позначимо:

$$\frac{\Delta A}{A_1} = T_A,$$

де T_A – темп приросту активів.

Тоді:

$$Кн_1 = Co\left(1 - \frac{1}{\frac{2}{T_A} + 2}\right) + \frac{\Delta ВК}{2A_1}, \quad (4)$$

Приріст власного капіталу можна представити як:

$$\Delta ВК = Кн_1 \cdot A_1 - Кн_0 \cdot A_0,$$

де $Кн_0$ – коефіцієнт фінансової незалежності на початок періоду.

Тоді:

$$\frac{\Delta ВК}{A_1} = \frac{Кн_1 \cdot A_1}{A_1} - \frac{Кн_0 \cdot A_0}{A_1} = Кн_1 - \frac{1}{\frac{1}{Кн_0} \cdot \frac{A_1}{A_0}} = Кн_1 - \frac{1}{\frac{1}{Кн_0}(1 + T_A)}, \quad (5)$$

Виходячи із (4) та (5):

$$Кн_1 = Co\left(1 - \frac{1}{\frac{2}{T_A} + 2}\right) + \frac{1}{2}\left(Кн_1 - \frac{1}{\frac{1}{Кн_0}(1 + T_A)}\right),$$

Або після спрощення:

$$Кн_1 = \frac{Co(2 + T_A) - Кн_0}{1 + T_A}. \quad (6)$$

Дана залежність поєднує статичні показники із динамічними, дає можливість визначити вплив на фінансову стійкість рівня ділової активності підприємства, тому може використовуватись як у ретроспективному, так і перспективному аналізі. Оскільки взаємозв'язок між результативним показником і факторами, що його утворюють в комбінованій моделі жорстко детермінований, то для розрахунку впливу факторів доцільно скористатись способом ланцюгових підстановок. Через те, що в даному способі величина зміни узагальнюючого показника під впливом фактора залежить від прийнятої в розрахунку їх послідовності, то необхідно її обґрунтувати.

Кількісним параметром моделі (6) є коефіцієнт фінансової незалежності на початок періоду ($Кн_0$), він базовий у порівняльному аналізі і характеризує вихідну структуру джерел господарських засобів. Вплив цього фактора доцільно визначати у першу чергу. Темп приросту активів T_A відображає динаміку процесу і хронологічно характеризує зміни, що відбулись після моменту для $Кн_0$. Його необхідно розглядати як фактор другого порядку. Якісний показник Со є результатом динамічної взаємодії кількісних та структурних показників і відображає якісні характеристики – ефективність використання майна з позиції оптимізації структури джерел його формування. Вплив цього фактора необхідно визначати у третьому порядку.

Дослідження взаємозв'язку показників ділової активності та фінансової стійкості проведено на основі даних діяльності ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат» за 2006-2013 роки (таблиця 1).

Таблиця 1. Основні показники діяльності ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат»

Показники	Роки							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ЧД	44670,4	45740	67027	94390	104128	130411	131806	128863
A_0	16540	26376,9	35964	40746	47642	80969	78625	71584
A_1	26376,9	35964	40746	47642	80969	78625	71584	67287
$ВК_0$	7887,1	10054,7	10653	13537	17624	21586	25425	27754
$ВК_1$	10054,7	10653	13537	17624	21586	25425	27754	29108

На основі даних таблиці 1 сформовано вхідну інформацію для аналізу моделі фінансової стійкості (6). Результати розрахунків представлено в таблиці 2.

Таблиця 2. Вхідні дані для аналізу моделі фінансової стійкості ($Кн_1$)

Показники	Роки							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
$О_А$	2,082	1,467	1,748	2,136	1,619	1,634	1,755	1,856
$О_{ВК}$	4,979	4,418	5,542	6,058	5,311	5,548	4,957	4,532
Со	0,418	0,332	0,315	0,353	0,305	0,295	0,354	0,409
$Кн_0$	0,477	0,381	0,296	0,332	0,370	0,267	0,323	0,388
$Кн_1$	0,381	0,296	0,332	0,370	0,267	0,323	0,388	0,433
$Т_А$	0,595	0,363	0,133	0,169	0,700	-0,029	-0,090	-0,060

Отже, рівень фінансової стійкості показує негативну тенденцію до 2011 року. І хоча у 2012-2013 роках значення коефіцієнта фінансової незалежності почало зростати, його рівень за весь досліджуваний період був нижчим нормативного значення. Певне зміцнення фінансової стійкості відбувалось на фоні негативної динаміки активів, що свідчить про зменшення зобов'язань підприємства.

Для проведення факторного аналізу визначено динаміку вхідних показників моделі фінансової стійкості (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка вхідних показників моделі фінансової стійкості

Показники	Абсолютне відхилення						
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
$Кн_0$	-0,0957	-0,0850	0,0360	0,0377	-0,1033	0,0568	0,0643
$Т_А$	-0,2313	-0,2305	0,0363	0,5303	-0,7285	-0,0606	0,0295
Со	-0,0859	-0,0168	0,0372	-0,0477	-0,0103	0,0595	0,0554
$Кн_1$	-0,085	0,036	0,0377	-0,1033	0,0568	0,0643	0,0449

У таблиці 4 представлено результати розрахунку впливу факторів на зміну $Кн_1$ в 2007-2013 рр. у порівнянні із значенням відповідного попереднього періоду.

Таблиця 4. Вплив факторів на зміну $Кн_1$

Фактор впливу	Величина впливу по роках						
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
$Кн_0$	0,0600	0,0623	-0,0318	-0,0322	0,0608	-0,0585	-0,0707
$Т_А$	0,0039	0,0054	0,0005	0,0046	0,0169	-0,0020	0,0012
Со	-0,1489	-0,0317	0,0690	-0,0757	-0,0209	0,1248	0,1144
Разом	-0,085	0,036	0,0377	-0,1033	0,0568	0,0643	0,0449

Проведені розрахунки дають можливість акцептувати певні характеристики моделі. Зіставлення даних таблиць 3 та 4 показує, що на відміну від інших факторів вплив $Т_А$ на $Кн_1$ не стійкий. В одних випадках (2007, 2008, 2011 роки) зменшення $Т_А$ призводить до збільшення $Кн_1$, а в інших (2012 рік) – до зменшення. Це пов'язано з тим, що вплив $Т_А$ напряму залежить від значення Со. Для виявлення цієї внутрішньої залежності доцільно розрахувати вплив $Т_А$ на $Кн_1$при різних значеннях Со. Значення $Кн_0$ при цьому необхідно зафіксувати на незмінному рівні. В обраному нами випадку (табл. 5) $Кн_0 = 0,6$.

Таблиця 5. Залежність напрямку впливу $Т_А$ на $Кн_1$ при різних співвідношеннях Со до $Кн_0$

Роки	$Т_А$	$\Delta Т_А$	$\Delta Кн_1$(Та) при $Кн_0 = 0,6$							
			Со	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
2006	0,595	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	0,363	-0,231	-	-0,032	-0,021	-0,011	0,000	0,011	0,021	0,032
2008	0,133	-0,230	-	-0,045	-0,030	-0,015	0,000	0,015	0,030	0,045
2009	0,169	0,036	-	0,008	0,005	0,003	0,000	-0,003	-0,005	-0,008
2010	0,700	0,530	-	0,080	0,053	0,027	0,000	-0,027	-0,053	-0,080
2011	-0,029	-0,728	-	-0,132	-0,088	-0,044	0,000	0,044	0,088	0,132
2012	-0,090	-0,061	-	-0,021	-0,014	-0,007	0,000	0,007	0,014	0,021
2013	-0,060	0,030	-	0,010	0,007	0,003	0,000	-0,003	-0,007	-0,010

За результатами здійснених розрахунків можна зробити ряд висновків:

При співвідношенні $\frac{Со}{Кн_0} = 1$, (табл. 5, за умови $Со = 0{,}6$) вплив зміни $Т_А$ на $Кн_1$ (незалежно від напрямку цієї зміни) дорівнює нулю. Якщо ж Со більше за $Кн_0$, то вплив зміни $Т_А$ на $Кн_1$ обернений до напрямку зміни $Т_А$. Так, у 2007, 2008, 2011 та 2012 роках показник $Т_А$ зменшувався, а його вплив на $Кн_1$ при Со більше за 0,6 був позитивним. І навпаки, у 2009, 2010, 2013 роках показник $Т_А$ збільшувався, а його вплив на $Кн_1$ при Со більше за 0,6 був негативним. При Со менше $Кн_0$ вплив зміни $Т_А$ на $Кн_1$ – прямий. У 2007, 2008, 2011 та 2012 роках при Со менше ніж 0,6 вплив зміни $Т_А$ на $Кн_1$ був негативним, а у 2009, 2010, 2013 роках при такому ж значенні Со цей вплив був позитивним.

Отже, в даному випадку має місце свого роду динамічний важіль, який показує, що при перевищенні співвідношення оборотності активів і оборотності власного капіталу над коефіцієнтом фінансової незалежності на початок періоду збільшення вартості активів матиме негативний вплив на фінансову стійкість.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Отже, розглянуті залежності дають можливість ґрунтовніше досліджувати окремі характеристики фінансового стану на основі врахування взаємозв'язків між їх статичними та динамічними параметрами. Співвідношення оборотностей активів і власного капіталу характеризує ефективність використання та формування структури джерел утворення майна, а також створює базу для оцінки впливу якісних показників ділової активності на фінансову стійкість. Дослідження взаємної залежності між показником співвідношення оборотності активів і власного капіталу (3) та коефіцієнтом фінансової незалежності на початок періоду дозволило виявити її взаємозв'язок з показниками динаміки, який можна охарактеризувати як дію динамічного важеля. В залежності від значення цього співвідношення (більше або менше одиниці) вплив приросту майна на фінансову стійкість буде негативним чи позитивним. Цю особливість можна використовувати як у ретроспективному аналізі для вивчення взаємозв'язку ефективності та ризику, так і для прогнозування фінансової стійкості.

Список літератури

1. Слободян, Н. Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика [Текст] / Наталія Геннадіївна Слободян // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2014. – Том 18. – № 2. – С. 239-245.
2. Хелферт, Э. Техника финансового анализа [Текст] / Э. Хелферт. – [пер. с англ. под ред. Л. П. Белых]. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 663 с.
3. Цал-Цалко, Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
4. Шеремет, А. Д. Методика финансового анализа [Текст] / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – М. : ИНФРА–М, 1995. – 176 с.

References

1. Slobodian, N. H. (2014). Analysis and Forecasting of financial Sustainability of Enterprises in modern Conditions: Methodology and Practice. Ternopol: Economic Thought.
2. Helfert, E. (1996). Techniques of financial Analysis. Moscow: Audit, UNITY.
3. Tsal-Tsalko, Yu.S. (2008). Financial Analysis. Kyiv: Center of educational literature.
4. Sheremet, A. D. (1995). Methods of financial Analysis. Moscow: INFRA-M.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2015 р.